

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi/The Journal of International Social Research

Cilt: 14 Sayı: 80 Eylül 2021 & Volume: 14 Issue: 80 September 2021

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

ALMAN ORDU RAPORLARINA GÖRE I. DÜNYA SAVAŞI'NDA ARNAVUTLUK CEPHESİ

ACCORDING TO GERMAN ARMIES REPORTS THE FRONT OF ALBANY IN WORLD WAR I

Yüksel KAŞTAN*

Öz

Osmanlı Devleti ile İngiltere arasındaki siyasi ve ekonomik ilişkiler uzun bir tarihe dayanmasına rağmen, Osmanlı İngiliz ilişkileri 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı ve Balkan Savaşları'nda İngiltere'nin Osmanlı Devleti'ni desteklememesi sonrası zayıflamaya başlamıştır. Buna mukabil Osmanlı Devleti'nin 1871 tarihinde siyasi birliğini tamamlayan Almanya ile ekonomik ilişkileri daha iyi olmaya başlamıştır. Avrupa'da 1894 yılında başlayan ilk bloklaşma hareketi I. Dünya Savaşı öncesinde İttifak (Almanya, Avusturya-Macaristan, İtalya) ve İtilaf (Fransa, İngiltere, Rusya) devletleri olarak oluşmuştur. 1789 Fransız İhtilali sonrasında başlayan uluslaşma hareketine Müslüman kimliği nedeniyle Arnavutlar ilgi duymamıştır. Balkanlarda önce Sırp, sonra Yunanlılar, Karadağlılar, Bulgarlar Osmanlı Devleti'ne karşı isyan hareketleri içinde yer almalarına karşın Arnavutlar bu süreçte Osmanlı Devleti'ne bağlı kalmayı ve amaçta faaliyetlerini sürdürmeye devam etmiştir. 1912 yılında patlak veren Balkan savaşları sırasında da Arnavutlar Osmanlı Devleti içinde kalmaya devam etmiştir. Bu bağlamda Müslümanlık öteden beri çok önemli etkenlerden biri olmuştur.

Osmanlı Devleti I. Dünya Savaşı başında tarafsız olduğunu ilan etmesine karşın kısa sürede İttifak Devletleri lehine savaşa katılmıştır. I. Dünya Savaşı'nın ilk yılının sonunda İtalya İttifak Devletleri'nden ayrılarak İtilaf Devletleri yanında savaşa devam etmiştir. Savaşın ilerleyen yıllarında İtalya Avusturya- Macaristan ile Arnavutluk cephesinde karşılaşmıştır. I. Dünya Savaşı'nın Avusturya-Macaristan tarafından sonlandırılmasında Arnavutluk cephesi çok önemli bir role sahip olmuştur.

Bu çalışmada Alman ordu raporlarına göre I. Dünya Savaşı'nda Arnavutluk Cephesi mücadeleleri ve bu cephe mücadelelerinin I. Dünya Savaşı'na etkisi araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Almanya, I. Dünya Savaşı, Arnavutluk, İtalya, Avusturya- Macaristan.

Abstract

Although the political and economic relations between the Ottoman Empire and Britain were based on a long history, the Ottoman British relations began to weaken after the Ottoman-Russian War of 1877-1878 and the British did not support the Ottoman Empire in the Balkan Wars. The economic relations with Germany, which has completed the political union of the Ottoman Empire in 1871, have started to be better. The first blockade in Europe started in 1894 as the Alliance (Germany, Austria-Hungary, Italy) and Entente (France, England, Russia) before World War I. Albanians were not interested because of the Muslim identity of the nationalization movement which started after the 1789 French Revolution. Although the Serbs, the Greeks, the Montenegrins, and the Bulgarians first took part in revolts against the Ottoman Empire in the Balkans, the Albanians continued to remain committed to the Ottoman Empire and to continue their activities in this process. During the Balkan wars that erupted in 1912, Albanians continued to remain within the Ottoman State. Islam has always been one of the most important factors in this loyalty.

Although the Ottoman State declared it to be neutral at the beginning of World War I, it soon joined the war for the Allied Powers. At the end of the first year of World War I, Italy left the Alliance and continued the war alongside the Entente States. Later in the war Italy met Austria-Hungary and Albania. The Albanian side played a crucial role in the ending of World War I by Austria and Hungary. In this study, according to the reports of the German army, the struggles of the Albanian Front in World War I and the effects of these frontal struggles on World War I were searched.

Keywords: Germany, World War I, Albania, Italy, Austria-Hungary.

1. GİRİŞ

20. yüzyılın başlarında Arnavutluk'ta artık Osmanlı Devleti'nin yönetim zafiyeti başlar. Osmanlı yönetimi burada oluşan karmaşayı iyi idare ederek bir ulusal hareketlenmeye izin vermese de 1906 yılında bağımsızlık için "Arnavutluk'un Kurtuluşu için Gizli Komite" oluşturulur. Birinci Balkan Savaşı sırasında Arnavut bağımsızlığı, 1912 yılında, bir yıl sonra büyük Avrupa güçleri tarafından tanınan İsmail Kemal Bey'in önderliğinde Arnavut Ulusal Kongresi ilan edilir. Arnavutluk Prensiği Avusturya-Macaristan Dışişleri Bakanı Leopold Berchtold'un desteğini alır. Bağımsız bir Arnavut devleti, bölgedeki Sırbistan ve İtalya'nın genişlemesini önlemek için Viyana'nın yararına. Balkan savaşları sonrasında büyük devletlerin desteği ile Arnavutluk Osmanlı Devleti'nden ayrılır. Sırbistan'ın Rusya ve Fransa müttefiki olduğundan Arnavutluk'un bazı toprakları Sırbistan'a verilir. Mayıs 1913'te büyük devletler arasında yapılan Londra Antlaşması'nda Arnavutluk'u Balkan ülkeleri tanır. Burada Arnavutluk sınırının tanımı uluslararası bir komisyona devredilirken Avusturya-Macaristan ve Rusya neredeyse her köy hakkında tartışılır.

Avusturya-Macaristan İmparatorluğu veliahtı Arşidük Ferdinand'ın Saraybosna ziyareti sırasında 28 Haziran 1914 tarihinde bir Sırp milliyetçisi tarafından öldürülmesi nedeniyle Avusturya-Macaristan İmparatorluğu 23 Temmuz tarihinde Sırbistan'a bir nota verir. Beklenen cevabın alınmaması üzerine ülkede 25 Temmuzda seferberliğe başlanır ve 28 Temmuz'da Sırbistan'a savaş ilan edilir. 31 Temmuz'da Avusturya-Macaristan ve Rusya genel seferberlik ilan ederler. Almanya, 1 Ağustos 1914'te Rusya'ya ve 3 Ağustos 1914'te Fransa'ya karşı savaş ilan ederek tarafsız olan Belçika'yı birlikleriyle işgal eder. Ertesi gün, Büyük Britanya, Almanya'ya, Avusturya-Macaristan Rusya'ya karşı savaş ilanı eder. Karadağ zaten 5 Ağustos 1914'te Avusturya-Macaristan'a savaş ilan etmiştir. İtalya üçlü İttifak'ın tüzüğüne bağlı durumdadır. Buna göre, İtalya sadece bir savunma ittifakına aittir ve tarafsızdır. Arnavutluk I. Dünya Savaşı'nın başlangıcında ülke olmasına rağmen savaşa girmekten imtina etmiştir. Zira henüz ne kendisini savunabilecek ne de savaşabilecek herhangi bir düzenli orduya sahip değildir. Ülkede asayiş Osmanlı Devleti'nden kalma jandarma teşkilatı ile sağlanmaktadır.

Avusturya-Macaristan'ın Balkan kuvvetleri Sırp ordusunun savaş gücünü hafife almış ve 3 taarruzda Sırbistan'ı fethedememiştir. 1914'ün sonunda her iki devlet de yüksek kayıplarla (her biri 220 000'den fazla asker) Ağustos 1914'teki ilk konumlarına geri dönmüştür. Balkan cephesinde 1915 sonbaharına kadar büyük bir ordu yoktur.

İtalya 3 Ağustos 1914 tarihinde tarafsızlığını ilan eder, ama 4 Ağustos'ta Petersburg ile ilişki kurmaya başlar. İtalya'nın amacı hangi taraf daha fazla çıkar önerirse o tarafta yer almaktır. Almanya ve Avusturya-Macaristan tarafı savaşı kazanırsa Avusturya ile çıkarları çatışır durumda olacaktır. İngiltere, Fransa ve Rusya İtalya'ya 12 Ağustos'ta Trentino, Trieste ve Vallona'yı sözlü olarak önermişlerdir. Fransa'nın cephede yenilmesi, İtalya'nın da kendilerinden askeri yardım istemesi sonucu bu görüşmeler sonuçsuz kalmıştır. 26 Nisan 1915 tarihinde Londra'da yapılan antlaşma gereği Adriyatik'te İtalya'nın istekleri yanında, Ege'de 12 Ada, Anadolu'da Batı Akdeniz ve çevresi İtalya'ya verilmiştir. İtalya ayrıca Trablusgarp ve Eritre'de sömürge topraklarını genişletebilecektir. Bunlara karşı İtalya bir ay içinde savaşa İtilaf Devletleri lehine katılacaktır. İtalya 3 Mayıs 1915'te İttifak Devletleri'nden ayrıldığını duyurur ve 23 Mayıs 1915'te Avusturya-Macaristan ile Almanya'ya savaş ilan eder.

Balkan Yarımadasında, 6 Ekim 1915'te bir Avusturya-Macaristan kuvveti ve bir Alman ordusu Bulgarların yardımıyla Sırbistan'a karşı büyük çaplı bir saldırı başlatırlar. Sırbistan'da ordular (11. 10. 1915 tarihinde İttifak Devletleri yanında Bulgaristan savaşa girmiştir) başarılı olurlar. 5 Ekim'de Selanik'e yakın bir Müttefik askeri, Yunanistan'ın tarafsızlığını ihlal eder, ancak 1916 Ocak ayına kadar Sırbistan ve Karadağ işgalini önleyemez. Balkanlardaki cephe Arnavutluk'ta ve Bulgaristan boyunca stabilize edilir. 27 Ağustos 1916'da Romanya, İtilaf Devletleri lehine savaşa girdiğinde ve ordularının Transilvanya'yı işgal ettiğinde sınırlarda tekrar hareket başlar.

Arnavutluk 1915 yılından itibaren kuzeyden önce Sırbistan, sonra Avusturya Macaristan, güneyden İtalyan birlikleri, Korca'da Fransız birlikleri, Kuzeydoğudan Bulgar birlikleri, Doğu'dan Yunan ve İngiliz birlikleri tarafından saldırıya uğrar ve bazı toprakları işgal edilir. Korca şehri 1918'de Yunanlılar tarafından alınır. İtalya'ya Arnavutluk topraklarından bir kısmının vaat edilmesi nedeniyle 1919 yılında Paris Barış Konferansı'nda konu gündeme getirilmiş, ancak Arnavutların karşı çıkması ile Lushnia Kongresi'nde bu durum önlenmiştir. Arnavutluk 1920 yılında yeniden bağımsız bir devlet olmuştur.

2. 1914 YILINDA ARANAVUTLUK'TAKİ MÜCADELELER

Avusturyalı düşünür Karl Kraus propagandalarında Arnavutluk'u I. Dünya Savaşı sırasında bir cezasını çekecek bir koloni ve aynı zamanda güvenli bir yeri olarak tanımlar. Viyana, 1914'te altı ay boyunca Durrës'te Arnavutluk Prensi olarak hüküm süren Alman Wilhelm zu Wied'i destekler.

23 Ağustos 1914 tarihinde Berlin'den gelen rapora göre; Alman İşkodra müfrezesi ile 20 Ağustos'ta Sırbistan'da Visegrad'da 954 m yükseklikteki yerler alınmış, Denizciler ilk hatta, üç ölü, iki subay 21 askeri yaralamıştır. 23 Ağustos 1914'te Adriyatik'te Avusturya- Macaristan donanmasına ait "Zenta" adlı bir kravüzör Fransız donanma kuvvetleriyle çarpışır.

7 Ekim'de Milan'dan gelen raporda Arnavutluk'tan gelen haberlere göre; Durazzo'daki kalenin üzerinde hala Türk bayrağı dalgalanmaktadır. Esat Paşa, Arnavutlar tarafından geçici olarak komutan kabul edilmesinin ardından mücadele güçleri yerini alacaktır. 5 Ekim'de, Durazzo'nun karayolunda altı Fransız savaş gemisi görünür. Bunun üzerine Esat Paşa da Valona'ya taşınmak ister. Ancak İsmail Kemal'in Esat'ı Valona'da görürse tutuklamakla tehdit ettiği söylenmektedir.

Ekim 1914'te Sırbistan ve Saray Bosna'da Sırp lar Avusturya-Macaristan birlikleri karşısında duramazlar ve 24 Ekim'e kadar Saray Bosna'da mücadeleler devam eder. 2 Kasım ile 26 Kasım arasında Sırbistan'da Gruschi, Veliko-Polje, Tabanowitsch, Bajonettangriff, Valjewo, Turka, Misar, Schabatz, Misar-Cer Planina, Loznica-Krupanj, Javlaca, Kuliste, Kostajnik, Kostainik, Krupanj, Plecska, Schabatz, Loznica, Krupanj, Belgrat, Semlin, Kolubara, Lazarewatz, Ljig, Kosjerici bölgelerinde savaş gerçekleşir ve Avusturya-Macaristan kuvvetleri bu bölgelere hakim olur.

2 Aralık'ta Viyana'dan gelen raporda; Güney savaş cephesinde düşmanla büyük bir savaş yaşanmaz. Gelişen istihbarat bölümleri düşman korumalarını ele geçirir ve birkaç yüz esir ele geçirir. Bunun üzerine Majesteleri 5. Ordu komutanından şu saygıyı alır: "Lütfen saygılarımızla. Avusturya-Macaristan Majesteleri'nin 66. yılındaki ihtişamlı saltanatının tamamlanmasının arifesinde, Apostolik Majesteleri, 5. Ordunun en saygılı tebriklerini ve Belgrat kentinin bugün 5. Ordunun birliklerinin elinde bulundurduğu en alçakgönüllü raporunun kabulü ile..."

3 Aralık'ta Viyana'dan alınan rapora göre; Avusturya-Macaristan ordusuna ait askerler Kolubara üzerinde zaferle ilerlemesi, düşmana kuzeyde yöneltilen hücumlar neticesinde Belgrat'ı teslim olmaya mecbur kılar. Birlikler Sava'yı ve güneybatıdan Belgrat'ı ele geçirirler ve şehrin güneyindeki yükseklikleri alır. Almanya ve Avusturya-Macaristan'ın büyükelçilik sarayları da dâhil olmak üzere kamu binaları derhal askeri olarak güvence altına alınır. Savaş cephesinin geri kalanında mücadele dün de devam eder, çünkü geri çekilmekte olan düşman ve temelsiz yollardaki kendi birlikleri ilerlemek için yavaş hareket etmektedir. Sadece iki yüz asker esir alınmıştır. Düşman askerleri küçük çapta mücadele vermektedir.

4 Aralık'ta Viyana'dan gelen raporda; dün ciddi bir şekilde Belgrat'ın zapt edilmesi gerçekleşir. Kuvvetler dün 300 askerin esir alındığı cephenin kuzey kısmında bir savaş olmaksızın ilerlemektedir. Arandjelovatz'ın batısına ve güneybatısında, düşman kuvvetlerinin ilerleyişiyle karşılaşmaktadır. Sırp kuvvetlerinin geri çekilmesiyle bu bölgeler ağır bir saldırıyla ele geçirilecektir.

6 Aralık'ta Viyana'dan gelen raporda; Güney Belgrat'ta Avusturya-Macaristan askerleri toprak kazanmaktadır. Düşman Arandjelovatz ve Gornij Milanovatz'ın batısına yeni takviye birlikleri çeker ve şiddetli saldırılarına devam eder. Nüfusun mülteci durumuna düşesinden dolayı Sırp toprakları neredeyse tamamen ıssız duruma düşer. Belgrat 'ta yaklaşık 15 bin nüfus kalır. Yeni kurulan şehir idaresi zaten işlevlerini yerine getirmektedir. 7 Aralık'ta Belgrat'ın ele geçirilmesinden kaynaklanan operasyonlar artık Avusturya-Macaristan güçlerinin yeniden gruplandırılmasını gerektirmektedir.

9 Aralık'ta Viyana'dan gelen raporda şöyle denmektedir: "Bilindiği gibi, geri çekilmelerinin başlangıcından beri, Sırp ordusu kendi yerleşimlerini yağma ve tahrip etme yöntemini izledi. Şimdi bunu yakın zamanda onaylayan raporlar var. Böylelikle Krupanj, Zavlaka, Kamenica ve Valjewo köyleri kısmen askerimiz tarafından tamamen ıssız, kısmen yağmalanmış, tahrip olmuş ya da yakılmış olarak bulunmuştur. Askerî yetkililerimiz tarafından kayıt altına alınan Sırp ordusunun, köyden ayrılmadan önce evleri ve evleri ateş vermesi ve evlere ateş açması doğrulandı. Sırp ordusu tarafından yapılan yağma ve kundaklama da bazı

subaylarımız tarafından teleskopla gözlemlendi. Drina'dan Valjevo'ya olan alan birkaç günlüğüne tamamen boşaltıldı. Sırp hükümetinin Valevo'daki bu bölgedeki sivil nüfusun toplanmasına emrettiği söyleniyor. Ancak daha sonra, Sırp ordusunun geri çekilmesini önlediklerinde, kendi askerleri tarafından geri çekildikleri söylenmişti. Askeri yetkililerimiz, Sırp sivil nüfusun yerel sürülerine dönmeye izin verdikten sonra, şimdi çok sayıda su basmıştı."

9 Aralık'ta Budapeşte'den gelen raporda; Sırbistan'daki Avusturya-Macaristan Ordusu Komutanlığı, silahların taşınmasının kesinlikle yasak olduğu iki bildiri yayınlar. Tüm silahlar ve mühimmatlar bir sonraki askeri komutana teslim edilecektir. İkinci bildiri de, sivil giysili Sırp askerlerin geri dönen sakinlerle karışık Avusturya-Macaristan askerlerini vurduğu düşünülürse, 15 ile 60 yaşları arasındaki her güçlü Sırp'ın bir sonraki askeri komutana rapor etmesi zorunlu olduğu belirtiliyor. Aksi halde ölümle cezalandırılır denmektedir.

12 Aralık'ta Viyana'dan gelen raporda; güçlü düşman güçlerinin güneye kayması, Balkan Avusturya-Macaristan ordusunun bu doğrultuda yeniden toplanmasını ve sağ kanatlarının geri alınmasını gerekli kılmıştır. Bu basit gerçek, Sırp ordusunun belirleyici bir başarısı olarak Nish'in son raporlarıyla temsil ediliyor. Sırp'ların Avusturya-Macaristan ordusuna ait kayıplar hakkındaki raporların çok abartılı olduğu belirtilmektedir.

14 Aralık'ta Viyana'dan gelen raporda; Drina'nın güneydoğusunda süren saldırı, Valjevo'nun güneydoğusundaki güçlü muhalifler ile karşılaşır. Böylece tek başına terk edilmek zorunda kalınmaz, ama aynı zamanda Avusturya-Macaristan kuvvetlerinin bir geri çekilme hareketine de neden olur; Bu Belgrad'ın boşaltılmasına karşı çıkmaktır. Ortaya çıkan genel durum, düşmanın yerinden edilmesine hizmet etmesi gereken yeni operasyonel kararlara ve önlemlere yol açacaktır.

Nish'dan gelen rapora göre; yeni Sırp Kabinesi Skuptshtina, bakanlığın yeni oluşumunun, ülkenin bütün taraflarının iradesinin ve kuvvetlerinin, büyük savaşın dünyasına birleştirilmesi amacını taşıdığını belirten bir bildiri ortaya koymuştur. Yeni Hükümet, Anavatan'a yapılan büyük fedakârlıklara boyun eğdirmenin ilk görevi olarak görmüştür; ordu için kendine güven, hayranlık ve şükran duyulmaktadır. Hükümet ordunun yaşadığı sıkıntıları ve zorlukları bilmektedir. Ordunun sarf malzemesiyle donatılması ve sağlık hizmetinin iyileştirilmesi için hızlı ve enerjik olarak tüm önlemleri alacaktır. Açıklama şu sonuca varmaktadır: Düşman Sırp topraklarında olduğu sürece hükümet şöyle diyor: "Düşmana karşı, düşmana karşı mücadelele."

14 Aralık'ta Viyana'dan gelen raporda; kendi sağ kanadının geri çekilmesiyle yaratılan operasyonel durum, ilk olarak Belgrad'tan vazgeçmesini tavsiye eder. Şehir savaşmadan temizlenir. Askerler muhtemelen üstesinden geldikleri zorluklar ve mücadelelerden mustarip, ancak ruhu en iyisinden esinlenmiştir.

15 Aralık'ta Roma'dan gelen raporda; İtalyan Hükümeti'nin dış politika beyannamesi hakkındaki Senato'daki tartışma, ordunun siyasi karakterinden beklendiği gibi, müttefikleri ve özellikle Almanya için dostane bir imaj ortaya koymaktadır. Maragliano, Carafa, Dantria ve Barzelotti senatörleri Alman kuvvetini alkışlar ve bilimsel olarak desteklemeye teşekkür ederler. Ayrıca, bu konuşmacılar, realpolitik hakkındaki sözlerinde, Alman ve İtalyan birleşik hareketi arasındaki bağlantılara tarihsel yansımaları sundukları Üçlü İttifak'a karşı da samimidirler. Aynı zamanda dünya savaşının nedenleri ve önemine de değinirler. Senato konsültasyonunun sonucu elbette Salandra'nın bildirisinin onaylanmasının doğru olacağını ifade etmektedir. Senato oybirliğiyle, güven ifade eden ve hükümete tam yetki veren bir gündemi kabul eder. İki gün süren Senato müzakereleri, zaten bilinenleri doğrulamıştır. Lordlar Meclisi'nin tarafsızlık ve geleneksel siyasete bağlılığı olan muhafazakâr çevreler için bir vekil olduğunu doğrulamıştır.

16 Aralık'ta Milan'dan gelen raporda Nish'den şöyle bahsedilir: Kral Peter, George ve Alexander'ın Belgrad'taki kuvvetleriyle birliklerinin başına geri çekilmiştir. Katedralde şenlikli bir Tedeum gerçekleşmiştir. Bütün Sırp mültecilerin geri dönmeleri istenmiştir.

17 Aralık'ta Budapeşte'den gelen raporda Avusturya-Macaristan askerlerinin Sırbistan'dan çekilmesi, Arangielovatsch ve Milanovatsch'in önünde ve Valjevo'nun güneyinde hazır bulunan mevkilerde görevlendirilen üst düzey Sırp güçlerinin direnişinin ilk sırada yer aldığını göstermektedir. Ordunun hücumu ile yorulmuş askerler elde ettiği üstünlük mukayesende bir saldırı gücüne sahip olamamıştır.

23 Aralık'ta Viyana'dan gelen raporda; Sırbistan'daki muzaffer hareketin ardından Avusturya-Macaristan güçlerinin geri çekilmesi, kısmen tamamen asılsız söylentilere yol açmıştır. Bu nedenle, yüksek askeri bir sırdaş tarafından en yüksek sırada geciktirilmeksizin sürülmüş olan araştırmalar temelinde açıklanmalıdır. Balkan güçlerinin Başkomutanlığı'nı kazandıktan sonra, bütün savaş, göz düşmanına tam boyun eğdirme ideal hedefe ulaşmak için alınan başarı önemlidir, ancak yeterli değildir. Zorluklar desteklenen tasarının aşılması için gelmiştir. Zaten daralan arazi, besleme hatları aracılığıyla gelen olumsuz hava koşullarının bir sonucu olarak ordu için gerekli yiyecek ve cephane tedarik etmek imkânsızdır. Böyle bir duruma düşülmüştür. Düşman yeni güç kazanmış ve saldırıya geçmiştir. Bu şekildeki savaşın elverişsiz koşullarda ordu basiretin bir gereklilik olduğunu bilincinde olarak zorla kazanmayı bilmiştir. Sırbistan'ı ele geçiren Avusturya-Macaristan silahlı kuvvetleri elverişsiz koşullara boyun eğerek savaşa ara vermişlerdir, ama yenilmemişlerdir. Kırılmamış cesaretle yeni mücadeleleri dört gözle beklemektedirler. Zorlu çekilmeden sonra cesur askerleri gören kişi, içlerindeki büyük değeri tanımak zorundadır. Bu geri çekilme sırasında önemli miktarda insan ve malzeme kaybı olması kaçınılmazdır. Kaybın kapsamı hakkındaki haberlerin gerçeklerin ötesine geçtiğine dikkat edilmelidir. Birkaç gün boyunca, en iyi şekilde birlikler iyi bir sığınak içerisinde. Onlara gerekli her şeyi sağlar, kullarımlarını bekleyen ana kadar Majesteleri Başkomutanı rahatlatmak için devriye arasında sadece küçük çatışmalar için ek birlikler sınıra gelir. Süvari Arşidükü Eugen'in Generalini ataması için İmparatorluk ve Kraliyet Makamları'nın Balkan kuvvetlerinin komutasını devraldığı haberi ki bu çok önemlidir, Arşidük'ün en yüksek güven ve hayranlık düzeyine sahip olduğu orduda şükranla karşılanacaktır.

25 Aralık'ta İtalya'dan Agenzia Stefani'nin Mesajı: "Bazı günlerde, bu hareketlerin çok net hedeflerle değil, hazırladığı herhangi bir otoriteyi devirme eğilimi ile ilgili haberleri vardı. Yerel otorite tarafından verilen bir yönetmelik, mültecileri ihraç etmeyi ve onları Epirus'a iade etmeyi amaçlayan bir ajitasyona karşı koymak için genellikle silahların taşınmasını yasaklamıştır. Dün şafakta, halk şehrin çeşitli bölgelerinde silah sesiyle çalkalandı. İtalyan kolonisi İtalyan Konsolosluğu'na kaçtılar ve İtalyan konsolosu savaş gemisi "Sardegna" dan denizcilerin inişini Amiral Patris istedi. İtalyan denizcileri olaysız kıyıya çıktılar. Kasabanın jandarma komutanı ve diğer şahsiyetler İtalyan konsolosluğunu ziyaret ettiler ve İtalya'nın Valona için yaptıklarına şükranlarını ifade ettiler; Halkın işbirliğini tartıştılar. Denizciler barışçıl bir şekilde şehri ele geçirdiler. Tam bir huzur var. Özellikle Arnavutluk'ta, Tiran'da ve çevredeki bölgede hüküm süren zor koşullara dikkat çeken Esat Paşa, orada toplanan silahlı kuvvetlerle gidilecek olan Kroja'ya gitti. Diğer güçler, buharlı gemi "Citta di Bari" ile ayrılacaktır."

27 Aralık'ta Milan'dan gelen raporda; Amiral Patris, Valona halkına şu temyiz başvurusunu yapar: "Bu bölgede kısa süreler boyunca birbirini takip eden ciddi ayaklanmalar, trafiği ve çalışmayı başlattı, halkın hayatını ve mallarını tehlikeye attı. Arnavutluk'un servetinin koruyucusu, mezarlığımızın güvence altına alınmasını istiyor ve isteğiniz üzerine, İtalyan denizcileri siparişleri korumak ve sizi korumak için gemilerden karaya çıkacak."

27 Aralık'ta Roma'dan Agenzia Stefani'den gelen raporda; burada karaya çıkan denizcileri değiştirmek için Valona'ya bir Bersaglieri alayı göndermek için tedbirlerin alındığını bildirilir. Alay yarın Valona'ya varacaktır.

29 Ekim'de Roma'dan gelen haberde; "Giornale d'Italia", Santi Quaranta'daya (Arnavutluk'un güneyi) 1 200 Yunan askeri çıkarıldığını ifade eder.

3. 1915 YILINDA ARNAVUTLUK'TAKİ MÜCADELELER

7 Ocak 1915 tarihinde Roma'dan gelen 6 Ocak'ta Durazzo'dan "Agenzia Stefani" raporuna göre; Esad Paşa tarafından yönetilen Rasbul Tepeleri'nden küçük bir saldırı başarılı olur. İki ev alevlere teslim olur. Mücadele saat 10.30 'da sona erer. O zamanki Yunan korumalı kruvazör "Helli" Durazzo'ya gelir. Durazzo'da önce Yunan kruvazör "Helli" nin ortaya çıkışı, İtalya'nın siyasi çevrelerinde rahatsızlığa neden olur. Yunanistan'ın Durazzo kolonisi sadece birkaç kişi sayarken, Yunanistan'ın kendisini bir konferansa katmadığı bir ülke olarak hissettirmek istediği sonucuna varmaktadır.

1 Nisan'da Viyana'dan gelen raporda; 31 Mart günü öğleden sonra açık olan Orsova kentinin bombalanması, Belgrad'ın bombalanmasıyla karşılık bulduğunu ifade eder.

Berlin'den 18 Mayıs tarihli raporda; Reichstag (Almanya Parlemontosu) kısa bir toplantı için o gün tekrar bir araya gelir. Başkan tarafından yapılan bir açılış konuşmasından sonra Şansölye Dr. Bethmann Hollweg mücadele ile ilgili konuşmayı takiben: "Beyler! İtalya ve Avusturya-Macaristan arasındaki ilişkilerin son aylarda keskin bir şekilde arttığı bilincindediniz. Macar Başbakanı Count Tisza'nın dün yaptığı konuşmadan, Viennese Kabinesinin, ikili Monarşi ve İtalya arasındaki kalıcı dostluğun güvence altına alınması ve her iki imparatorluğun kalıcı hayati çıkarlarını göz önünde bulundurmak için samimi gayretleri içinde, kendilerini geniş kapsamlı imtiyazlar haline getirdiğini öğrenmiş olacaksınız. Aynı zamanda halkın niteliği, İtalya'ya karar verdi. Bu imtiyazlara başvurmanın yararlı olacağını düşünüyorum:

4. Valona ve onun ilgi alanı üzerine İtalyan egemenliği tanınmalıdır;

5. Avusturya-Macaristan Arnavutluk ile ilgili siyasi ilgisizliğini ilan eder,

Ben Almanya'nın iki müttefik arasındaki anlayışı teşvik etmek ve güçlendirmek için, açıkça üzerinde sahiplenilen bu değişimin en sadık biçimde yürütülmesi için Viyana'nın tam garantisi ile sağlanan anlaşmanın, Roma Kabinesine kabul edileceğini söyleyebilirim. Avusturya-Macaristan ve Almanya işbu o hedefe götüren anlaşmayı onaylanacaktır. Üç ülkenin ezici çoğunluğu tarafından uzun vadede bir karar alınmıştır. İtalya parlemantosunda İtalyan halkının barışçıl yollarla geniş ölçüde eski milli hedeflerinin yerine getirilmesi ulaşmayı mı, yoksa savaşın içine sürüklenmesini mi ve onun dün müttefik olduğu ülkelere bu sabaha karşı kılıç çekmek zorunda kalınan bir kararla karşı karşıya kalacağına karar verilecektir. Bütün bunlardan vazgeçmek istemiyorum, barış dengesi savaştan daha ağır olacaktır. Ama aynı zamanda başarısız olabilir. İtalya'nın çözümlülüğü olarak: Avusturya-Macaristan ile ortak, biz Alman müttefiklerle Alman müttefikliği bitene kadar federal ilişkiyi desteklemek için her şeyi yaptık ve bu durum üç krallığa yarar getirdi. Anlaşma Federal hükümet ortaklarından biri tarafından yırtılmış, biz de diğer yeni tehlikeler cesur ve kendinden emin cesaret ile birlik içinde karşılaşmaya eminiz" demektedir.

20 Mayıs tarihinde Roma'dan gelen raporda; İtalya'da Milletvekilleri Meclisi o gün tasarımı kabul ederek 74 oya karşın 407 oyla savaş durumunda Hükümete olağanüstü güçler verir.

21 Mayıs'ta Berlin'den gelen rapora göre; İtalyan Yeşil Belgesinin içeriği hakkında şimdiye kadar elde edilen bilgiler, Avusturya-Macaristan Hükümeti'nin İtalyan Hükümeti ile bir anlaşmaya varma konusundaki ciddi arzusunu kanıtlayan bir durumdan söz edip etmediğini göstermemektedir. Viyana kabinesi tarafından sunulan Kont Goluchowsky'nin ilanidir, ancak Bay Sonnino'nun geniş yetkilerle müzakereleri yürütme önerisi reddedilmiştir. 2 Mayıs'ta, Viyana Bakanlar Kurulu'ndan tekrarlanan bir talebi takiben, İtalya Dışişleri Bakanı İttifak Devletleri'nden ayrılma oylamasının kabul edilebileceğini ve bunun bir fırsat yarattığını belirtir. Böylece Viyana'da Üçlü İttifak Antlaşması 4 Mayıs'ta sona erer.

21 Mayıs'ta Budapeşte'den gelen raporda; Roma kabinesinde Sırbistan konusunda verilecek karar üzerinde anlaşmaya varıldığı ve resmen Sırbistan'ın toprak bütünlüğüne saygı duyulması kararı alındığını belirtilmektedir. Bu arada, aynı zamanda Roma, İngiliz Büyükelçisine bir telgraf gönderir. İtalyan Dışişleri Bakanı monarşi Sırbistan'ın toprak bütünlüğüne saygı isteyen bir mesajı iletir. İtalya'nın Balkan denge politikasını savunur, ama aynı zamanda Arnavutluk'ta ki eylemi de açıklar. İtalya'nın tutumu savaşın sürdürülmesinden yana değildir. Sırp ultimatoma karşı protestosuyla, İtalya ordusunu harekete geçirmesinde on ay beklenir. İtalya öfkelerini buz üzerine koyar ve askeri hazırlıklar yapıldıktan sonra onu dışarı çıkarır. İtalya'nın itirazları bu nedenle ciddiye alınmaz.

22 Mayıs'ta Roma'dan gelen raporda; Senato, hükümete olağanüstü yetkilere dair 2'ye karşı 262 oyla onay vermiştir. Parlamento Avusturya-Macaristan ile müzakerelerde Yeşil Belge alır. 9 Aralık 1914'ten 3 Mayıs 1915'e kadar 77 müzakere belgesi yer alır. Bu eğilim Avusturya'yı resmi ve fiilen suçlu parti olarak ilan etmeyi, İtalyan siyasetinin bir Avusturya-Rus tehlikesiyle yeniden ele geçirilmesi ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır. Avusturya, ordusunu İtalyan ordusuna karşı serbest bırakacaktır.

Viyana'dan 23 Mayıs tarihli raporda; İtalyan Hükümeti, Büyükelçi Avarna Dükü aracılığıyla, Avusturya-Macaristan Hükümeti'ne İtalya'nın gece yarısından itibaren Avusturya-Macaristan ile savaşta olduğunu açıklamıştır. İtalyan Hükümeti, Almanya ile olan ittifakını, gerekçesiz bir şekilde parçalamış ve Tuna monarşisine yapılan bu saldırı sonucunda müttefikliği bozmuştur. Avusturya-Macaristan ve Alman İmparatorluğu arasındaki anlaşmaya dayalı ilişkiler, Kardeşler Birliği tarafından daha da sıkılaştırılmıştır. Alman büyükelçisi Prens Bulow ve Avusturya-Macaristan Büyükelçisi Baron Macchio Roma'yı terk etme talimatlarını almışlardır.

23 Mayıs'ta Roma'dan gelen raporda; Prens Bulow, İtalya'nın yarından itibaren Avusturya-Macaristan ile savaş halinde olduğunu düşündüğü resmi olarak haber almıştır. 27 Mayıs 1915'de Roma'dan alınan Agencia

Stefani'nin raporunda İtalya Avusturya-Macaristan'a ordularına saldırarak Arnavutluk'a Adriyatik kıyısındaki ablukayı dayatır.

İtalyan Hükümeti Arnavut sahilleri ve Avusturya-Macaristan'ın ele geçirdiği bazı limanların İtalya'nın küçük tekne birimlerini hazırlaması için gizli anlaşması olduğunu ileri sürerek 26 Mayıs'ta blokaj uygulama kararı alır:

1. Kuzeydeki sınırdan güneydeki Karadağ sınırına kadar bütün adalar, limanlar ve koylar dâhil olmak üzere Avusturya-Macaristan kıyıları,

2. Kuzeyde Karadağ kıyılarından Arnavutluk kıyılarına, güneyde de dahil olmak üzere Kephali Burnu'na kadar.

Bildirge, coğrafi abluka sınırlarının enlemine tanımlar. Dost ve tarafsız güçlerin gemilerinin, Deniz Kuvvetleri Komutanı tarafından abluka bölgesini temizlemek için belirlenen bir son teslim tarihine sahip olduklarını ekler. Otranto - Cape Kephali hattını geçmeye veya geçmeye teşebbüs eden gemiler, uluslararası hukuk kuralları ve mevcut anlaşmalar uyarınca ele alınacaktır.

31 Mayıs tarihinde Roma'dan Agenzia Stefani'den alınan raporda; Kraliyet Hükümeti tarafından çıkarılan resmi bir notta Arnavutluk kıyısındaki ablukanın 25 Mayıs Dekolmanı tarafından kuzeydeki Karadağ sınırından güneyde Cape Khephali'ye dayatılacağı açıklanır. Bu abluka kuzeyde Arispuga ile sınırlıdır.

Alman Anakarargâhı'ndan 9 Aralık 1915 tarihli alınan bilgiye göre; Sjenica ve İpek'in güneyindeki Plevlje'nin güneyindeki savaşlar başarılı bir şekilde devam etmektedir. Djakova, Debra, Struga ve Ohri Bulgar birlikleri tarafından işgal edilir. Vardar'daki savaşta ilerleme iyi şekildedir. Son iki gün içinde, Arnavut sınırındaki dağlarda Avusturya-Macaristan birliklerinin eline 6 bin 500'den fazla esir ve dağınık insan düşer. Dün ele geçirilen Rozaj ile İpek arasında 40 düşman silahını terk etmek zorunda kalır.

Viyana'dan 9 Aralık 1915 tarihli Avusturya Macaristan ordu raporuna göre; Avusturya- Macaristan birlikleri tarafından Karadağlı çeteler, Plevlje'nin güneydoğusundaki yükseklikler üzerinde havaya uçurulmuş, Berane'in kuzeyindeki sınır bölgesinde Karadağlıların sol kanadı değiştirilmeye zorlanmıştır. Sağ kanata karşı yapılan savaşlar başarılı olmuş, İpek'in batısındaki tepelerde Sırp arka ihtiyat kuvvetlerini geri püskürtmüşlerdir. Bir gün önce getirilen esir sayısı 2 subay ve yaklaşık 1000 asker şeklindedir.

Yine aynı tarihte Filo Komutanlığı'ndan alınan bilgiye göre denizdeki etkinlikler şu şekildedir;

Avusturya-Macaristan denizaltılarından biri, 7 Aralık'ta Dringolf'da üzerinde 30 Sırp askeri tutuklanmış, tüfek ve mühimmatları ile bir Arnavut motorlu uçağına el konularak Cattaro'ya getirilmiştir.

12 Aralık'ta Avusturya- Macaristan ordusundan alınan bilgiye göre; Karadağ'ın kuzeydoğusuna karşı yürütülen saldırı Korita ve Rozaj'ın alınmasına ve İpek'in 12 kilometre batısındaki geri dönüş eylemine yol açar. Bu başarılı savaşlarda İpek ve Rozaj arasındaki bölgede 6100 esir ve 40 Sırp silahı ele geçirilir. General von Köveß ordusunda 13 Aralık'ta 900'den fazla esir getirilir. İpek'te Sırp'ların gömülü olarak bıraktığı modern silahlar ele geçirilir. Son günlerde burada 1000'den fazla Sırp esir alınır.

13 Aralık tarihli Alman Ordu Raporuna göre; İtilaf ordusu Makedonya'dan ihraç edilir. Ordu Doran ve Gewgheli'de Todorow ve kuvvetleri üzerine saldırır. Alman Anakarargâhı'ndan 9 Aralık 1915 tarihli alınan bilgiye göre son günlerde bir dizi mağlubiyet alan General Todorow ordusunu cesur ve güçlü Fransız ve İngiliz askerleriyle takviye etmesine rağmen Yunanistan sınırına geri çekmek zorunda kalır. Düşmanın insan, silah ve mühimmat kayıpları müttefiklerin raporlarına göre daha ağırdır. Makedon topraklarında hiçbir İngiliz ve Fransız kalmaz. Bu savaşlarda neredeyse iki İngiliz Tümeni silinir.

4. 1916 YILINDA ARNAVUTLUK'TAKİ MÜCADELELER

12 Ocak 1916 tarihinde Atina'dan alınan habere göre; Korfu valisinin talebi üzerine bir Fransız birliği hiçbir direnişe maruz kalmadan Korfu'ya girer. Bir dekolman Fransız bayrağını kaldırır, Achilleion'u ve telgraf istasyonunu işgal eder ve bir kışla ele geçirilir. Korsu'da Marsilya'dan gelen Fransız polisleri şehirde etkilerini canlı bir şekilde gösterirler.

12 Ocak tarihinde Atina'dan Havas'ın bildirmesine göre; Müttefik hükümetleri elçilerini şu an olduğu yerde, bu kahraman askerleri kıtlıktan ve imhadan kurtarmak için Sırp ordusunun Arnavutluk kıyısına bitişik bir noktada mümkün olan en kısa zamanda getirilmesini insanlığın vazgeçilmez bir görevi olarak gördüklerine dair görüşlerini bildirmek üzere dün Yunan Hükümeti'ne göndermişlerdir. Müttefik hükümetler, ulaşım

koşullarını dikkatle inceledikten sonra, sadece Korfu adasının gerekli tesisleri sunduğunu fark etmişlerdir. Yunanistan'ın, adada kısa bir süre kalacak olan müttefikleri olan Sırp'ların transferine karşı çıkmayacaklarını düşünürler. Bu bir tür işgal değildir, çünkü Yunan Hükümeti bu konuda tüm güvencelere sahiptir. Sırb Başbakanı ve birçok bakanı Korfu'ya nakledilir.

Avusturya-Macaristan kuvvetleri 23 Ocak gecesi İşkodra'yı alır. Buradaki binlerce Sırp savaşmadan güneye doğru göç etmeye başlar. Dahası, Avusturya-Macaristan birlikleri aynı gün Niksic, Danilovgrad ve Podgoritsa'ya da girerler. Ülkenin silahsızlanma süresine kadar burada herhangi bir mücadele yaşanmaz. Bazı noktalarda, Karadağlılar, Avusturya-Macaristan silahlı kuvvetlerinin gelmesini beklemeden tekrar kerri dönebilmek amacıyla silahlarını saklarlar. Halk Avusturya-Macaristan birliklerini her yerde dostça karşılar ve çok az yerde düşmanlık yapar. Podgoritza'da meydana gelenler gibi ayaklanmalar, ilk Avusturya-Macar kuvvetlerinin görünmesiyle durur.

24 Ocak'ta Viyana'dan gelen rapora göre; bir gün önceki gece İşkodra Avusturya-Macaristan kuvvetlerince ele geçirilir. Buradaki garnizonu meydana getiren birkaç bin Sırp, savaşa çıkmasına izin vermeden güneye doğru çekilir. Dahası, askerler dün Niksic, Danilovgrad ve Podgoritsa'da girer.

Ülkenin silahsızlanma süresine kadar çatışma olmaz. Bazı noktalarda, Karadağlılar silahlı kuvvetlerin ortaya çıkmasını beklemezler, ama eve dönmeden önce silahlarını bırakırlar. Başka bir yerde, silahsız insanların büyük kısmı, muaf tutulan evlerinin esaretini tercih ederler. Burada Avusturya-Macaristan askerleri halk tarafından dostça karşılanırlar.

25 Ocak'ta Viyana'dan gelen rapora göre; Karadağ ordusunun silahsızlanması sorunsuz bir şekilde devam eder. Avusturya-Macaristan askerlerinin geldiği yerde Karadağ taburları silahlarını teslim etmede isteksiz davranırlar. Henüz kuvvetlerce alınmayan bölgelerden gelen sayısız müfrezeler silah hazırlıkları için karakollara ulaşır. İşkodra'da 12 silah, 500 tüfek ve 2 makineli tüfek ele geçirilir. Karadağ'da düşman kamplarından yeni çıkan tüm yeni haberler hayalidir. Kral topraklarını terk eder. Elleri devlet gerçeğinin hâlâ var olduğu yerde, ordu kuvvetleri tam olarak belirlenmemektedir.

25 Ocak'ta 5, 27 Ocak'ta 2 ve 1 Şubat'ta 3 deniz filo uçağı Durazzo ve bilakis şehir yakınlarındaki çadır yerleşimlerini bombalarlar. Uçaklara karadaki bataryalardan ve savaş gemilerinden kuvvetli ateş edilmesine rağmen, uçaklar her defasında kayıp vermeden geri dönmeyi başarırlar.

27 Ocak'ta Karadağ'ın bütün bölgelerinde İşkodra bölgesinde olduğu gibi tam bir sükûnet vardır. Karadağlı askerlerin çoğu silahsızdır. Halk Avusturya-Macaristan kuvvetlerine oldukça kolaylık göstermektedir.

Bern'den 27 Ocak tarihinde alınan habere göre; Durazzo'dan Arnavutluk'un orta kesiminde İşkodra'dan kaçan ilk Sırp göçmenlerin ortaya çıktığı ve San Giovanni di Medua'yı da zaten Avusturyalıların işgal ettiği haberleri gelir. Elbassan'da Arnavutların başarılı çarpışmalarına Ohri'de Esat Paşa komutasında Bulgarların çarpıştıkları haberi Tiran'dan gelir.

2 Şubat'ta alınan bilgiye göre; Arnavutluk'ta Avusturya-Macaristan öncü birlikleri Mati nehrinin güney kıyılarını savaşmadan ele geçirirler. 3 Şubat'ta Arnavutluk'ta ilerleyen Avusturya-Macaristan silahlı kuvvetleri Kruja'nın batısındaki bölgelerini ileri birlikleriyle kazanırlar.

2 Şubat'ta üç deniz uçağı tarafından Walona, liman tesisleri, filolar ve çadırlar birkaç kez bombalanır. Kara ve gemi bataryalarının şiddetli ateşinde, motordaki uçaklardan biri iki isabet alır ve denize indirmeye zorlanır. Uçaklar, hasarlı uçağı tamamen kullanılamaz hale getirmek için, çift mürettebat ile sadece geri uçarak ve Cattaro Körfezi'nde 220 kilometrelik bir uçuştan sonra güvenli bir şekilde geri dönerler.

4 Şubat tarihinde Kuzey Arnavutluk'ta Avusturya-Macaristan birlikleri Kruja'yı ele geçirir ve öncü birlikleriyle Ischmi nehrine ulaşır. 9 Şubat'ta Preza ve Valjas düşer. Arnavutluk'ta operasyon yapan Avusturya-Macaristan kuvvetlerinin ileri birlikleri Ismi Nehri'ni geçip Preza'yı ve kuzeybatı yüksekliklerini ele geçirir. Sırp ve İtalyan birlikleri, paralı askerler ve Esad Paşa'nın kalıntılarından oluşan düşman, mücadeleden kaçınarak güney ve güneydoğuya çekilir. Sadece Valjas'ın (Tiran'ın sekiz kilometre kuzeybatısındaki) yerin düşmesiyle, savaşılan kısa bir süre olur. Avusturya-Macaristan havacıları kısa bir süre önce Durazzo'daki gruplara ve limandaki istihkâmlara ve İtalyan vapurlarına bomba atarlar. 4 Şubat'ta Tiran düşer. 11 Şubat'ta Viyana'dan alınan habere göre; Arnavutluk'ta ilerleyen Avusturya-Macaristan silahlı kuvvetleri 9 Şubat'ta Tiran'ı ve Preza ile Bazar Sjak arasındaki yüksekliklerini alır. 12 Şubat'ta Tiran'ın batısındaki İtalyan kuvvetleri, alınan yükseltileri ele geçirmeye çalışsa da Avusturya-Macaristan birlikleri bütün saldırıları bastırır, ayrıca Rombon'da bir İtalyan pozisyonunu ele geçirir.

Sofya'dan 13 Şubat tarihli alınan bilgiye göre; Bulgar birlikleri Elbassan'ı bir gün önce işgal eder. Elbassan'da Bulgar birliklerini halk sıcak bir şekilde karşılar. Şehir bayraklarla süslenir. Viyana'dan 14 Şubat tarihli habere göre; Arnavutluk'ta hareket eden Avusturya-Macaristan silahlı kuvvetleri öncü birliklerle Arzon'un aşağı kısmını ele geçirir. Düşman güney kıyısına doğru çekilir. Yine Atina'dan aynı tarihte Reuter Bürosu'ndan alınan bilgiye göre; Bulgarlar Valona'ya 25 kilometre uzaklıktaki Fieri'yi işgal etmiştir.

Avusturya Macaristan birlikleri İtalyan birlikleri tarafından işgal edilen Durazzo'ya doğru ilerler. Zorlu çatışmalardan sonra, önemli liman kenti İttifak Devletleri tarafından alınır. Avusturya-Macaristan kuvvetlerinin Arnavutluk'a girmesi sırasında birkaç bin Arnavut, Tuna Krallığı yanında çetelere ve gönüllü oluşumlara karşı savaşı.

17 Şubat'ta Selanik'ten Havas'tan alınan bilgiye göre; Fransızlar tüm Vardar köprüsünü, Yunanlılar ise nehir kıyısını Topchhin'den ağzına kadar işgal ederler. 18 Şubat tarihinde Viyana'dan alınan haberde; Avusturya-Macaristan kuvvetleri tarafından desteklenen birliklerin liderliği altındaki bir Arnavut grubu Durazzo'nun güneyindeki Kavaja'yı işgal eder. Orada mürettebat olan Jandarma Esad Paşa, yakalanmadan sadece gemiyle oradan kaçabilir. 16 Şubat sabahı Filo komutanlığından gelen haberde Avusturya-Macaristan denizaltılarından biri Durazzo'dan bir Fransız vapuruna torpido atar.

Viyana'dan 20-23 Şubat tarihlerinde alınan haberlere göre; Bazar Sjak İtalyan saldırısına uğrar. Daha güneyde Avusturya-Macaristan askerleri Durazzo'nun güneydoğusundaki düşman hatlarına yaklaşarak Durazzo çembere alınır. Burada Avusturya-Macaristan kuvvetleri tarafında savaşan Arnavut grupları Berat, Ljusna ve Pekinj'i alırlar. Bu yerlerde 200'ün üzerinde Esad Paşa'nın jandarma kuvveti yakalanır. Kavaja'nın batısındaki Avusturyalı-Macar subayların liderliğindeki Arnavut müfrezeleri Adriyatik kıyısını ele geçirek Durazzo'nun dâhil edilmesi tamamlanır. Durazzo'da aktif hale gelen İtalyan kuvvetlerine karşı Durazzo'nun güneydoğusundaki muhalif bir gösteri grubu atılır. Bir Avusturyalı-Macar havacı, Durazzo limanındaki İtalyan gemilerine bomba atar, bir nakliye gemisi ateşe verilerek batırılır.

Viyana'dan 24 Şubat'ta alınan habere göre; İtalyanlar Durazzo'da vurulur. Avusturya- Macaristan birlikleri Arnavutluk'ta dün İtalyanları ve müttefik Esad'ını Durazzo'da yener. Bugün sabah, küçük bölümleri alt kemerlere çevrilen taburlar, Bazar Sjak'ın doğusundaki son düşman mevkiğini ele geçirir. Öğle saatlerinde, İtalyan Tugayı Savona da adı geçen yerin doğusundaki güçlü bir şekilde konuşlanmış ana konumundan atılmıştır. Aynı zamanda, başka bir birlik, Durazzo'nun on kilometre güneydoğusunda bulunan Sasso Bianco'nun yerleşimlerine saldırır. Düşman, hendeklerini iç savunma halkasının arkasından kaçarak terk eder ve arakasından birliklerce takip edilir. 25 Şubat'ta Viyana'dan gelen bilgiye göre; bir gün önce Arnavutluk'taki Avusturya-Macaristan askerleri, Dursteiche'nin batısındaki topraklarda Durazzo'nun doğusunda ve güneydoğusunda sıkı bir şekilde yenilen İtalyan kuvvetlerinin takibini gerçekleştirir. Durazzo rıhtımları silahların ateşi altında kalır. Buradaki mürettebatın ve savaş makinesinin pozisyonları başarıyla bozulur. Bazı İtalyan savaş gemilerinin ortaya çıkışı olayların seyri üzerinde hiçbir etki yapmaz. Şimdiye kadar 11 İtalyan subayı ve 700'den fazla asker, 5 silah ve 1 makineli tüfek bu savaşlarda ele geçirilir.

Viyana'da 27 Şubat'ta alınan bilgiye göre; bu sabah Avusturya-Macaristan askerleri Durazzo'ya sahip olur. Zaten dün sabah, birliklerden biri İtalyan donanma silahlarının ateşinde kuzey kırsaklarına girmişti; Durazzo'nun 6 kilometre kuzeyinde gün boyunca Portos'a ulaşır. Güney bölgesindeki ateşe gönderilen askerler başlangıçta düşman donanması topçuları tarafından engellenirler, ancak akşamleyin Durazzo'nun doğusundaki köprüyü kazanmak ve oradaki İtalyan arka muhafızlarını atmak için askerlerin çok sayıda bölümü sığda yürüyerek, yüzerek ve raftingle bir şekilde hedefe ulaşmayı başarırlar. Şafakta, taburlardan biri yanan Durazzo'ya girmeyi başarır. 28 Şubat'ta Durazzo'daki askerler şu ana kadar 6 makineli silah, 10 000 tüfek, çok sayıda topçu mühimmatı, büyük gıda malzemeleri, 17 yelkenli, 23 vapur gibi çok sayıda ganimet getirir. Bütün göstergelerle, İtalyanlar büyük kargaşa ve acele içinde kendi savaş gemilerine uçuşlarını tamamlamaya çalışır.

28 Şubat'ta Roma'dan Agenzia Stefani alınan habere göre; Adriyatik Denizi'nin her tarafında devam eden kötü havaya rağmen onları sahilde ateş altında tutmuş olan gemiler düşman bataryalarını susturduktan sonra, geçici olarak Durazzo'ya gönderilen tüm İtalyan askerleri öldürür. Sırplar, Karadağlılar ve Arnavutların girişini korumak için askerler herhangi bir olay olmaksızın Valona üssüne getirilir. Halen kullanılabilir malzeme de getirilir, eski veya kötü durumda kullanılamaz hale getirilip yok edilir. 11 Mart'ta daha önceki Semeni'de dün akşamdan kalan İtalyan kuvvetleri doğu kanadında tehdit altındadır ve daha az top atışı yaptıktan sonra hızla geri çekilir. 27 Mart'ta Gorizia yakınlarında bir İtalyan birliğinin konuşlandığı, Durazzo'nun doğusunda iki İtalyan sahası silah ve mühimmatla bulunur. Burada birliklerin karşılıklı yerleri değişmez.

Arnavutluk'un kuzeyi ve ortası 1916'dan beri Arnavut nüfusun kurtarıcı olarak gördüğü Avusturya-Macaristan birliklerinin işgali altındadır. Avusturya-Macaristan birlikleri de bir düşman olarak değil, bazen de Arnavut çıkarlarının koruyucusu olarak hareket etmek ister. İşkodra 'da Luigj Gurakuqi ile bir yönetim kurulu, öğretim direktörü ve Fejzi Alizoti finans direktörü olarak atanır ve yerel bir yönetim onaylanır. Sivil yönetimin başında Avusturya Başkonsolosu August Kral olur. Avusturya-Macaristan Ordusu Arnavut gönüllülerini işe alır, onları eğitir ve onlara kendi askerleri olarak muamele eder. Arnavutluk'taki Macaristan Ordusu Komutanı Lovcenberg'in Ignaz Trollmann'ın Arnavutlara hitabı: "Büyük İmparator ve Kral Franz Josef'in birlikleri olarak sizi ve ülkenizi düşmandan kurtardık, şimdi sizleri gelecekte olabilecek iç ve dış tehlikelere karşı yönetimimize alıyoruz. Savaş eğitilmiş ve uygulamalı askerler, sizleri askeri olarak eğitmek istiyoruz, böylece tanınmış yiğit ve modern bir savaşçı yeteneğine sahip olacaksınız...."

Viyana'da 21 Haziran tarihi bilgiye göre; Vojusa'nın alt bölgelerinde, Avusturya-Macaristan silahlarının ateşi tarafından zorlanan İtalyanlar, Feras köprüsünde temizlenir. İtalyan savunması kırılır ve çok sayıda asker yakalanır. Müslüman egemenliğindeki Elbasan (Türkler için "güçlü kale") Arnavut jandarmaların eğitim merkezidir. Avusturya-Macaristan birlikleri bağlılıklarının bir işareti olarak eğitimden sonra, siyah-kırmızı amortisörler veya tipik beyaz Kesul (fez) ile donatılır.

28 Eylül'de Viyana'dan alınan haberde; Durazzo üzerinde hava savaşı yaşanır. 26'sı sabah beş düşman uçağı Durazzo üzerinde önemli bir hasara yol açmadan birçok bomba atar. Avusturya-Macaristan deniz uçaklarından ikisi hemen savunmayı yerleştirir. Bunlardan biri, Hohke filosunun lideri olan orta saha askeri Bartha'nın gözlemcisidir. Bir İtalyan destroyeri tarafından kurtarılarak suya inmeyi başaran bir deniz uçağını havaya uçurur, Brindisi'den kaçan ikinci bir uçağı takip eder, kıyıda 40 mil uzakta vurur. 3 Aralık'ta Karadağ'ın kuzeydoğusunda takip savaşları devam eder. Korito'da 800 esir, İpek'te 12 Sırp silahı ele geçirilir. Hava kuvvetleri Berane'deki kampı başarıyla bombalar

5. 1917 YILINDA ARNAVUTLUK'TAKİ MÜCADELELER

Viyana'dan 14 Şubat tarihli habere göre; Ohri Gölü'nde Fransız saldırısı durdurulur. 11 Ocak'ta, üç Fransız alayı doğudan Ohri gölü güney ucundaki Avusturya-Macaristan pozisyonlarına saldırır. Fransız saldırısı da kesilir; bu da gölün doğusunda bulunan Avusturya-Macaristan ve Bulgar bölümlerinin saldırılarına uğrar. Dün sabah askerler düşman askerlerle karşı karşıya gelirler ve düşmanı Cerna'ya doğru geri püskürtürler.

Viyana'dan 16 Şubat tarihli haberde; Fransız topçu alayı Avusturyalı-Macar sınır savaşçılarına ve Kore'nin köyünün batısında Arnavut oluşumlarına saldırır. Avusturya-Macaristan birlikleri daha yoğun bir angajmana izin vermeden yükseklik pozisyonlarına geri çekilirler. 22 Şubat'ta Vojusa livelier bander'da Tepeleni'nin kuzeybatısında düşman çeteleri paramparça edilir. 28 Şubat'ta Avusturya-Macaristan güvenlik güçleri Malik'in kuzeybatısındaki bir düşman bölümünü dağıtır.

Viyana'na alınan habere göre; 2 Mart'ta Avusturya-Macaristan askerleri, düşman çetelerinin Tomorica'nın güneydoğusunu temizler. 12 Mart'ta Arnavutluk'taki bir İtalyan birliği temizlenir. Berat'ın 25 kilometre güneyindeki Bazi'de Avusturya-Macaristan devriyeleri bir düşman müfrezesini patlatır. 13 Mart'ta Ohri ve Prespa gölleri arasındaki İsthmus'da, Avusturya-Macaristan, Alman ve Bulgar kuvvetleri bir Fransız ilerlemesini durdurarak geri püskürtür. 14 Mart'ta Doğu Arnavutluk Gölü Bölgesi'nde savaş devam eder Fransızlar sürekli olarak Ohri ve Prespa gölleri arasındaki Avusturya-Macaristan istihkamlarına başarısız bir şekilde saldırır.

Sofya'dan 15 Mart'ta alınan habere göre; Prespa Gölü'nün batı kıyısındaki düşman birkaç kez saldırıya uğratılır, düşman kanlı kayıplarla geri atılır. Bitolia'nın batı ve kuzeyindeki Avusturya-Macaristan konumları, düşman topçusu tarafından ağır bombardımana tutulur. Birkaç düşman grubu Prespa Gölü'nün doğu kıyısı boyunca ilerlemeye çalışır, ancak yıkıcı ateş altına girdiklerinde geri kaçarlar. Diğer cephede topçu ateşi izole haldedir. Kuvvetler Gewgheli'nin güneyindeki bir düşman keşif bölümünden geri çekilir. Makineli tüfeklerle dolu bir İngiliz kuvveti Köres köyüne karşı Serres ovasında ilerlemeye çalışmış, ancak ateşle geri sürülmüştür.

Alman Anakarargahı'ndan gelen haberde; 16 Mart'ta Ohri ve Prespasee arasında, Fransızların güçlü ateşi altındaki çarpışmalar sonrasında düşman geri püskürtülür. Viyana'dan gelen bilgide ise Ohri ve Prespa Gölü çevresinde silahlı çatışmalarda düşman saldırıya uğramış ve izole edilmiştir. Sofya'dan gelen haberde ise öğleden sonra Ohri ve Prespa gölleri arasında düşman topçusunun oldukça ağır bir ateşi vardır. Prespasee'nin doğu sahilinden Bitolia-Prilep sokağına bütün gün boyunca bütün kalibreli düşman topçusunun son derece ağır ateşi sürer. Burada Fransızlar gün boyunca kesintisiz olarak pozisyonlara saldırırlar, ancak her defasında

çok ağır kayıplarla geri püskürtülürler. Diğer cephede sıradan topçu ateşi devam eder. Belasitza'nın güney yamacında, bir İngiliz taburu, Doini Poro köyüne doğru ilerlemeye çalışır, ancak ateş açılarak geri sürülür.

Berlin'den alınan 17 Mart tarihli haberde; Makedonya'da, Ohri ve Prespa gölleri ile Manastır'ın kuzeybatısındaki Fransız saldırıları püskürtülür. Şehrin kuzeyinde hala akşamları savaş devam etmektedir. 18 Mart'ta Alman Anakarargahı'ndan gelen bilgide Ohri ve Prespa arasındaki Fransızların güçlü saldırıları püskürtülür.

Sofya'dan 18 Mart tarihli haberde; Prespa Gölü'nün batı kıyısında, düşman tarafından yapılan çok sayıda şiddetli saldırı kesilir. Prespa Gölü'nün doğusunda, Bitolia-Resna'nın yoluna ateş ederek düşman ateşini dağıtarak, Bitolia'nın kuzeyindeki Avusturya-Macaristan konumlarına doğru ilerlenir. Ağır çatışma 1248 rakım yükseklikte gün boyunca devam eder. Diğer cephede canlı topçu ateşi sürer. İki İngiliz birliği Dojran Gölü'nün kuzeydoğu kıyısındaki saha muhafızlarından birine saldırısında başarısız olur.

19 Mart'ta Alman Anakarargahı'ndan alınan haberde; Ohri ve Prespa gölleri ile Manastır havzasında yaşanan savaş dün devam etmiştir. Fransızlar, Manastır'ın göl tarafında ve kuzeybatısında itilmişlerdir; Şehrin kuzeyinde, askerlerinin acımasız konuşlandırılmasıyla az arazi kazanımı elde ederler. Dojran Gölü'nün doğusunda Poro istasyonu, İngilizlerin sınır dışı edilmesinden sonra Avusturya-Macaristan birliklerince ele geçirilir. Prespa Gölü'nün batısında ve Manastır'ın kuzeyinde, Fransızların yeni saldırıları püskürtülür.

Viyana'dan 19 Mart tarihli haberde; Ohri ve Prespa gölleri arasında, Fransızlar yine boş yere saldırırlar. Sofya'dan 19 Mart tarihli alınan haberde Ohri ve Prespa gölleri arasında düşman birkaç kez saldırıya uğratılır. Her yerde düşman püskürtülür. Prespa Gölü'nün doğusunda sayısız topçu tarafından desteklenen düşman bölümleri Chervena Stena'daki birliklere saldırır, ancak kanlı çarpışmalar sonunda düşman geri püskürtülür. Bratindol bölümünde Snegovo ve Rastani'de 1248 rakım yükseklikte gün boyunca şiddetli savaşlar olur. Daha ileri gitmeyi başarırlar. Cerna yayında düşman topçusunun ağır ateşi 1050 m'ye kadar yükselir. Geriye kalan topçu ateşinde ve ileri gelen saldırılar arasında büyük bir bocalama yaşanır. Vardar ovasında hava saldırıları devam eder.

Alman Anakarargahı'ndan 20 Mart tarihli alınan haberde; Ohri ve Prespa gölleri ile Manastır havzasının kuzeyindeki yükseklikler arasında dokuz gündür süren savaşta Fransız birlikleri geçilemez. Düşmanın saldırıları hem göl boyunda hem de Manastır'ın kuzeyindeki birliklere karşı geniş bir cephede ilerler; Alman birliklerinin ateşinde, bazı yerlerde yakın savaşta tüm saldırılar bertaraf edilir. Almanya ve müttefiklerinin birlikleri çok iyi bir şekilde ilerler. Dojran Gölü'nün kuzeyinde birkaç İngiliz yığınağı topçu ateşiyle havaya uçurulur. Viyana'dan 20 Mart'ta gelen haberde; Vojusa'daki Tepeleni'nin kuzeyinde, Avusturya- Macaristan ordusunun keşif bölümleri düşmana karşı önemli başarılar elde eder. Ochridasees'in doğusunda yine güçlü Fransız saldırıları kesilir.

Sofya'dan 20 Mart tarihli alınan haberde; Ohri ve Prespa gölleri arasında birkaç yeni düşman saldırısı geri püskürtülmüş, 5 Fransız makineli tüfek ele geçirilmiştir. Bitolia'nın batısındaki düşman, ağır topçu hazırlıklarından sonra iki kez Chervena Stena'daki pozisyonlara saldırmaya teşebbüs etmiştir, ancak ateşle karşılık verilmiş ve düşman büyük kayıplar yaşamıştır. Aynı şekilde, 1248 rakım ve doğu yamaçlarına karşı bir saldırı, Bulgar ve Alman birliklerinin güçlü direnişi nedeniyle başarısız olmuştur. Bu vesileyle, Almanlar bir düşman makineli tüfek ele geçirmiştir. Birçok yerde düşman geri çekilmeye zorlanmıştır. Dojran Gölü'nün kuzeyinde üç İngiliz birliği Drestakandjali'deki ordunun konumunu ilerletmeye çalışmışlar, ancak ateşten geri uzaklaşmışlardır. Vardar ve Struma ovalarında canlı hava faaliyeti. cephenin geri kalanında ileri mesajlar ile devriye faaliyeti arasında bir ateş değişimi yaşanmıştır.

Sofya'dan 22 Mart tarihinde alınan haberde; Ohri ve Prespa gölleri arasında zayıf bir düşman saldırısı kolayca kesilir. Prespa Gölü'nün doğusunda, Bitolia-Resna yolunun yakınında, topçu etkinliği ve devriye savaşları sürer. Bitolia'nın kuzeyindeki 1248 rakımlı tepede, Fransızlar dün kaybettikleri mevzileri geri almak için sürekli olarak kontrolden çıkarlar. Ama her zaman kanlı kayıplarla geri püskürtülürler. Burada Fransızlardan toplanan ganimet, üç makineli tüfek ve büyük miktarda tüfek ve diğer savaş malzemeleridir. Mahkûmlar, saldırı anında Fransız askerlerinin yalnız olduğunu temin eder. Öbür tarafta zayıf topçu ateşi sürer. Her iki tarafta hava hareketliliği devam eder.

Alman Anakarargahı'ndan 24 Mart'ta gelen haberde; Ohri ve Prespa gölleri ile Manastır arasındaki çatışma geçici bir sonuca varmış gibidir. Sofya'dan alınan haberde Ohri ve Prespa göllerinin yanı sıra zaman zaman Bitolia bölgesinde düşman topçusunun canlı ateşi, öbür tarafta zayıf topçu faaliyeti sürer. Dojran Gölü'nün kuzeydoğu kıyısındaki ilerlemeye çalışan bir İngiliz kuvveti ateşle kovalanır. Vardar ovası ve Dırama'da canlı uçuş etkinliği devam eder.

Viyana'dan 28 Mart tarihli gelen haberde; Arnavut cephesinde daha güçlü silahlı mücadeleler yaşanmaktadır. Sofya'dan alınan haberde; Ohri Gölü'nün doğu kıyısında ve Chervena Stena'ya karşı, zayıf düşman kuvvetleri Avusturya-Macaristan kuvvetlerinin konumlarına doğru ilerlemeye çalışırlar, ancak ateşe geri sürülür. Manastır'ın kuzeyinde düşman topçu ateşi süreklidir. Öbür tarafta zayıf topçu faaliyeti vardır. 30 Mart'ta Alman Anakarargahı'ndan gelen haberde; keşif müfrezeleri Ohri ve Prespa gölleri arasındaki Fransız siperlerine ilerlerken birkaç makineli tüfeği ve mühimmat malzemeleri ele geçirir.

3 Nisan'da Alman Anakarargahı'ndan gelen haberde; Ohri ve Prespa gölleri arasında Alman askerleri Fransızların gelişmiş pozisyonlarına karşı ilerler; daha fazla ilerlemeden düşmandan elde edilen ganimetlerle kendi bölgelerine dönerler. Manastır'ın kuzeyinde küçük bir Fransız saldırısı başarısız olur. Viyana'dan gelen haberde Ohri Gölü'nün doğusunda, Avusturya- Macaristan askerleri düşman siperlerine girer ve esirleri geri getirir.

10 Nisan'da Viyana'dan gelen haberde Ohri Gölü'nün güneyindeki şok Avusturya-Macaristan birlikleri, düşman siperlerinden bazı Fransız askerlerini esir alır. 11 Nisan'da Avusturya- Macaristan' ordusunun Arnavutluk bölümleri, Tepeleni'nin kuzeyindeki İtalyan karakollarına karşı başarılı bir saldırı gerçekleştirir. 18 Nisan'da İtalyanlar Skoza'daki Vojusa üzerinden bir duba köprüsünü geçmeye çalışırlar. Birliklerin ateşi ile bu geçiş engellenir.

Denizdeki etkinliklerde kuzeydeki Adriyatik'teki başarılı bir keşif görevi sırasında uçaklar düşman uçağı tarafından bir dizi saldırıya uğramış ve hava muharebesinde hasar görmeden denize inmiştir. Üç İtalyan uçağı Avusturya-Macaristan uçaklarını ele geçirmek isterken torpido birimlerinin eline düşerler, bu da kendi hava kuvvetlerini güvende tutmuş, yara almadan 4 İtalyan hava askerini (3 subay, 1 er) yakalamıştır.

Viyana'dan 9 Mayıs'ta alınan haberde; Ohri ve Prespa gölleri arasındaki İsthumus'da, Avusturya-Macaristan ve Osmanlı birimleri dün ve bir önceki gün düşman saldırısına uğrar. 24 Mayıs'ta Feras'ta bir İtalyan köprüleme girişimi topçu ateşi tarafından engellenir. 30 Mayıs'ta Berat'ın güneydoğusundaki İtalyan keşif girişimleri engellenir. 7 Haziran'da Berat'ın güneydoğusunda, güvenlik güçleri düşman bölümlerini Osuntal'a geri püskürtür. 12 Haziran'da bir İtalyan uçak filosu Durazzo'yu bombalar, birkaç Arnavut hayatını kaybeder.

Viyana'dan 9 Eylül'de alınan haberde; Arnavut-Makedon Gölü Bölgesinde, askerlerle Fransız askerleri arasında mücadele artar. Alt Vojusa'da düşman keşif birimleri geri püskürtülür. 10 Eylül'de Göl Malik'in üstün düşman kuvvetlerinin kuzeyi ve batısı, Ruslar tarafından takviye edilen beyaz ve renkli Fransızlar, birlikleri geri püskürterek ana pozisyona iter. Berat'ın güneyinde ayrıca canlı bir mücadele vardır. 11 Eylül'de düşman dün öğleden sonra Pogradec'in doğusundaki dağlık bölgelere saldırır ve her yerde geri püskürtülür. Avusturya-Macaristan taburları tarafından iki yerde karşı taarruz başlatılır. Berat'ın güneyinde yer alan güvenlik güçleri, düşman savaş birliklerini canlı savaşlarda bastırır. Bir İtalyan donanma filosu, Voju ağzının kuzeyindeki tarihi hatıralarla zengin eski Pojani Manastır'ını bombalar. Bunu aynı anda birkaç sakini öldüren hava saldırısı takip eder. 23 Eylül'de Skumbi alanında, Fransız askerlerini bir mevziden atarlar. Bir Avusturya-Macaristan kuvveti düşman hatlarının arkasına nüfuz etmeyi başarır ve orada daha güçlü bir konuşlanmayı engeller. 25 Eylül'de Arnavutluk'ta başarılı milis savaşları sürer. 9 Ekim'de Valona'nın doğusunda, Vojusa üzerinde bir İtalyan geçiş teşebbüsü engellenir. 22 Ekim'de Avusturya-Macaristan ve Alman birliklerinin Skumbi'nin batı kıyısındaki saldırısı ile birkaç Fransız mevziisi ele geçirilir. 24 Ekim'de Berat'ın güneyinde ve Devoliflusların her iki tarafında da Avusturya-Macaristan güvenlik güçleri başarılı bir şekilde savaşır.

15 Kasım'da Viyana'dan alınan habere göre; Ohri Gölü'nün batısında Fransızlar ön konumlarından geri çekilirler. 16 Kasım'da Ohri Gölü'nün batısındaki Fransızlar tarafından boşaltılan hatlar Avusturya Macaristan birlikleri tarafından ele geçirilir. 19 Kasım'da Arnavutluk'ta bir fırtına birliği, Bosna-Hersek avcılarını, alt Vojusa'daki İtalyan köprübaşı Ferras'a karşı tam bir başarıya yönlendirir. Çok uzaktaki mürettebat kovalanır, büyük ganimet elde edilir. 30 Kasım'da alınan haberde 28 Kasım gecesi, Bosnalı-Hersek avcıları, aşağı Vojusa üzerinde başarılı bir iş yapar. Askerler, derin nehir boyunca ilerler, ikinci İtalyan hattına doğru girerler ve esirleri ve çok sayıda savaş makinesini getirirler. 1 Kasım'da alınan haberde Korca'nın batısında, Arnavut savaşçıları aralıksız karşı saldırılarla bir Fransız saldırısını bozguna uğratırlar.

6. 1918 YILINDA ARNAVUTLUK'TAKİ MÜCADELELER

1918 yılı 18 Nisan'da Viyana'dan alınan haberde; Garda Gölü ve Piave canlı topçu savaşı ve aktif havacılık aktivitesi arasındadır. Arnavutluk'ta, havacı Arrighi 24. hava zaferini kazanır. 21 Nisan'da Güneybatı

cephesinde topçu muharebe ve keşif faaliyeti pek çok yerde yeniden ortaya çıkar. Kaptan Brumowsky 29. zafer mücadelesini kazanır.

17 Mayıs'ta Viyana'dan alınan haberde; Arnavutluk'ta İtalyanlar ve Fransızlar, Osum ve Devoli nehirleri arasındaki Avusturya-Macaristan kuvvetlerinin dağlık mevzilerine saldırırlar. Korca'nın batısındaki önemsiz bir arazi kazanımı dışında, düşman önemli bir kazanım elde edemez. 19 Mayıs'ta Arnavutluk'ta savaş azalır. Saldırganlardan yaklaşık 100 esir ve bazı makineli tüfek ele geçirilir. 29 Mayıs'ta saha pilot subay yardımcısı Arighi, 25 ve 26'ncı anten zaferlerini elde ederek, Durazzo'daki iki İngiliz uçağını düşürür.

12 Haziran'da Viyana'dan alınan haberde; Korca'nın kuzeybatısındaki Sinapremta yakınlarındaki bölgede Arnavutluk'ta, Fransızlarla mücadele devam etmektedir. 13 Haziran'da Arnavutluk'ta, Fransızların Namia-Sinapremta hattındaki ilerlemesi durur. 14 Haziran'da Devoli'nin kuzeyindeki Arnavutluk'ta, Bulgar birliklerinin katıldığı 12 saatlik savaştan sonra Fransızların saldırısı durdurulur. Cattaro'ya yönelik bir hava saldırısının savunmasında, Avusturya-Macaristan deniz uçakları tarafından bir İngiliz uçağı vurulur. 15 Haziran'da Viyana'dan alınan haberde; Arnavut cephesinde, Sinapremta'nın kuzeybatısındaki düşman ihtiyat kuvvetlerinin önderliğindeki saldırıları başarısız olur. 16 Haziran'da Arnavutluk'ta, Devolitale'ye yeni bir Fransız saldırısı 14 Haziran akşamı durdurulur.

7 Temmuz'da Viyana'dan alınan haberde; Arnavutluk'ta, Devoli ile Osum arasında, Fransız ve İtalyanlar Avusturya-Macaristan kuvvetlerinin dağlık mevzilerine saldırır. Savaş sırasında, düşman iki yerden avantaj elde etmeyi başarır, ancak bununla birlikte bir karşı saldırı gerçekleştirilir. 8 Temmuz'da Arnavutluk'ta dün İtalyanlar orta ve alt Vojusa'ya güçlü bir batı kanadıyla saldırıya geçer. Nehir vadisindeki kuvvetler ana pozisyona geri çekilir. 9 Temmuz'da Arnavutluk'ta Vojusa'yı ele geçiren düşman kuvvetlerinin baskısı sürer. Berat'ın güneybatısında savaş devam etmektedir. Bu savaşlar sürerken Fransızlar üst Devoli'yi ele geçirirler.

10 Temmuz'da Brenta Vadisi'nde Avusturya-Macaristan güvenlik güçleri bir İtalyan ilerlemesiyle karşılaşır ve bu ilerlemeyi durdurmaya çalışır. Avusturya-Macaristan'ın Güney Arnavut cephesi, güçlü düşman kuvvetlerinin baskısından önce Berat-Fieri hattına geri çekilir. Savaş dün çok erken başlar. 11 Temmuz'da Arnavutluk'ta askerler yeni bir direniş hattına yerleştirilir. Bir Fransız birliği geri püskürtülür. 14 Temmuz'da Arnavutluk'ta muhalifler Avusturya-Macaristan kuvvetlerinin yeni direnişini hissetmeye başlarlar. Devolital'de bir Fransız filosu geri püskürtülür. 18 ve 19 Temmuz'da Arnavutluk'ta düşman Avusturya-Macaristan güvenlik güçleriyle temas kurmaya başlar. Arnavutluk'ta karşılıklı güvenlik güçleri savaşmaya başlar. 20-22 Temmuz tarihleri arasında Arnavutluk'ta, Berat'ın kuzeyinde hala devam eden yeni savaşlar vardır. Arnavutluk'taki mücadele yavaş yavaş, Üst Devolital ve okyanuslar arsındaki tüm bölüme yayılır. Arnavutluk'ta üç gün önce, düşman Berat'ın kuzeyindeki ve üst Devoli vadisindeki saldırılarına yeniden başlar. Düşman yerel dalgalanmalar dışında, hiçbir avantaj elde etmeyi başaramaz. Semeni dizleri ve deniz arasında keşif bölümleri İtalyan hatlarını çeşitli noktalarda işgal eder.

23 - 31 Temmuz tarihleri arasında Viyana'dan alınan raporlarda Arnavut cephesinde, düşman Üst Devoli'nin her iki tarafındaki saldırısına devam etmektedir; buradaki saldırılar önlenmiştir. Arnavutluk'taki savaş alanında Avusturya-Macaristan birliklerinin cesur askerleri düşmanın Devoli kesimlerindeki zorlu direnişe dayanan çizginin kırılmasına yönelik çabalarını engellemiştir. Kuci'deki Avusturya-Macaristan askerleri, Semeni'nin karşısına geçtiler. Cesur taburlar şiddetli düşman direnişinin üstesinden gelmiştir. Birçok esir asker alınır. Ayrıca Kuci ve Okyanuslar arasında başarılı ilerlemeler arazi kazanımlarına yol açmıştır. Kuci ile deniz arasında çeşitli yerlerde Semeni'ye varılmıştır. Birlikler, düşmanın şiddetli karşı saldırılarını tetiklemiştir.

24 Temmuz - 25 Temmuz gecesi deniz uçakları, Otranto yakınlarındaki Almini Piccolo Gölü'nün yakınlarındaki İngiliz hava operasyonlarına başarılı bir şekilde bombalar. Havaalanları alevler içinde kalır. Ateş kıyıları da dahi görülür. Durazzo ve Cattaro Körfezi'ne tekrar tekrar saldırı yapan havalimanları büyük ölçüde tahrip edilmiştir. Avusturya-Macaristan'a ait bütün uçaklar hasarsız durumdadır. Arnavutluk'ta, Ardenica'daki askerler düşman karşı saldırır ve Semeni'ye geçmek için Kalmi'de savaşır. Berat'ın kuzeyindeki bölgede savaş durmuştur. Arnavutluk'ta, Ardenica'da birkaç İtalyan girişimi tekrar geri püskürtülmüştür. Arnavutluk'ta, birliklerin ilerlemesinin tetiklediği düşmanın karşı baskısı güçlenir. Semeniknie'deki pozisyonlar beş kez şiddetli saldırıların hedefi olmuş, topçuların ağır destekli savunucularının cesur duruşu sayesinde durdurulmuştur. Düşman ayrıca Mali-Silove dağlarında boş yere dört kez saldırıya geçmiş, kısmen karşı saldırıda kısmen ateş tarafından geri çekilmiştir. 31 Temmuz'da gelen haberde sürekli baskıya teslim olan düşman, bu sabah birçok yerde en ön sırada yer almaya başlamıştır.

1 Ağustos'ta Viyana'dan alınan haberde; Avusturya-Macaristan'ın Arnavut kuvvetlerinin bir hafta önce aldığı saldırılar, karşı saldırılardan sonra, İtalyanların ilk pozisyonlarını ve arkalarındaki önemli araziye Berat'ın

kuzeybatı ve kuzeydoğusundaki 30 kilometreye yaymaları için zorlarlar. Savaş performansları çok daha değerli olan cesur birliklerin, ısı ve iklim koşullarında büyük bir stres içinde azalan düşmanı takip etmektedir.

2 Ağustos'ta Viyana'dan alınan haberde; Semeniknies'in her iki tarafında Yüksek General Freiherr v. Ekici Baltin, Fieri-Berat hattına sorunsuz bir şekilde ulaşana kadar peşinde takip etmiştir. Daha uzak doğu, Üst Devolitale'de ve ona eşlik eden yüksekliklerde, cesur taburlar şiddetli bir direnişle karşılaşmıştır. Birkaç mevzi fırtına birliklerince alınır. Son günlerdeki savaşlarda, Bosna-Hersek 1 No'lu alanda savaş taburu özellikle seçkin olmuştur. Diğer cesur askerler arasında, önceki raporlar Bosnalı-Hersek 2 numaralı Avcı taburu ve 7 Bosnalı, 32 Avusturyalı, 4 Macar kale taburu ve 5 Dağ Topçu Alayı önemli mücadeleler yapmıştır.

3- 17 Ağustos tarihleri arasında Viyana'dan alınan haberde; Arnavutluk'ta, Üst Devoli'nin her iki tarafında yeniden mevziler elde edilir. Fieri-Berat çizgisinde düşman tekrar pozisyonlara geçer. Üst Devolital'de, düşman ateş altında geri itilir. Arnavutluk'ta, İtalyan girişimleri Berat'ın batısında durdurulur. Üst Devolitalde, daha fazla ilerleme kaydedilir. Arnavutluk'ta, kara ve deniz askerlerinden oluşan bir bomba filosu Valona'nın doğusundaki İtalyan hava sahasına saldırır. Kuvvetli yangın ve duman gelişimi birliğin başarısına tanıklık eder. 9 Ağustos'ta artık Arnavutluk'ta savaş faaliyeti azalır. Devolital'in doğusunda, taburlar bazı düşman üslerini ele geçirir. Devolital'in doğusundaki Arnavutluk'ta, cesur askerlerin son zamanlarda önemli avantajları olur. Arnavutluk'ta çeşitli İtalyan filolarının Seminerdeki pozisyonlarına saldırısı püskürtülür.

22 Ağustos'ta Viyana'dan alınan haberde; Avusturyalı, Macar ve Alman kara kuvvetlerinden biri ve Avusturya-Macaristan Filosu Valona'daki düşman uçaklarına saldırır. Çok sayıda yangın gözlenir. Uçaklar tamamen geri dönmeyi başarır. 23 Ağustos'ta General Freiherr von Pflanzler-Baltin'in kuvvetleri, düşmanı ilk noktalarından birkaç nokta geriye atar ve alınan esirler ile silahları getirir. 24 Ağustos'ta General Planter-Baltin'in kuvvetleri, Berat ve Fieri arasındaki 22. sıradaki düşman hatlarını kırarlar ve saldırılarını Kumani'nin güneyindeki yüksekliklere taşırlar. Aynı zamanda Berat'ın kuzeybatısındaki İtalyan mevkilerine girerler. Çünkü Berat'taki başarılar giderek genişler ve düşmanın ağır saldırıları kesilir. Ayrıca Siloves'in dağlık bölgesinde cesur askerler önemli mevzileri elde eder. Uçaklar da Valona'daki havaalanlarını başarıyla bombalar. 25 Ağustos'ta düşman üzerindeki saldırı başarılı bir şekilde ilerlemektedir. Dün şiddetli çatışmalardan sonra İtalyan köprü pozisyonları Fieri'nin kuzeyinde düşer. Askerler, Semen'i ateşe çevirir. Berat ve Siloves dağlarında da ilerleme kaydedilir. Valona'daki uçaklar bombalamaya devam eder.

26 Ağustos'ta Viyana'dan alınan haberde; General Ekici Baltin dün Fieri ve Berat'ın geri alınmasına yol açar. Bunlar altı hafta önce işgallerini Adriyatik sorununda belirleyici bir dönüş olarak İtalyanları memnuniyetle karşılar. Fieri sokak ve evleri kanlı savaşlar sonunda düşer. Berat'ta, savaş alanında ev sahipliği yapmış askerler dün sabah kapsamlı bir ilerlemeye girişir. Kısa bir süre sonra, düşman Spiragri ve Sinja'nın komuta yüksekliklerinden daha geriye atılır. Ayrıca Üst Devoli'de de elde edilen başarılar daha da ilerletilir. İtalyanların savaşçı ve savaş teçhizatı üzerindeki kayıpları çok büyüktür. 27 Ağustos'ta Arnavutluk savaş alanında muzaffer Avusturya-Macaristan birlikleri Fieri ve Berat'ın güneyinden atılan düşmanın peşine düşerler. Ayrıca Tomoricatales'in her iki tarafında (Üst Devoli'nin kolu) Fransız kuvvetlerinin inatla direniş gösterdiği yerlerde saldırıya uğrar ve geri çekilmeye zorlanır. 28 Ağustos'ta Arnavutluk'ta ortaya çıkan isyandan sonra çok önemli kazanımlar olur. 29 Ağustos'ta Janica ve Vojusa'nın yanı sıra Tomorgebirge'in güney kesiminde de düşman tekrar ilerlemeye başlar.

12 Eylül'de Viyana'dan alınan haberde; Tomoric sırtına yapılan başarılı bir saldırı sonucu Avusturya-Macaristan birliklerini bazı düşman mevkilerine getirmiştir. 13 Eylül'de pek bir mücadele olmaz, ancak Durazzo üzerinde üç düşman uçağını düşürülür. 14 Eylül'de Pojani'nin kuzeyi Avusturya-Macaristan birliklerince, düşmanlardan bazı zorlu araziler elde edilir. Savaş pozisyonlarında zırlı otomobillerin desteklediği İtalyan karşı saldırıları geri püskürtülür. İtalyanlar kargaşa içinde yer alır. Tomor Dağları'nda yeni kazanılan yerlerle cephe hattı genişletilir. 16 Eylül'de Arnavut savaş alanında, İtalyanlar son günlerin en büyük kazancını tekrar ele geçirmek için saldırıya geçerler, fakat bir sonuç alamazlar. 17 Eylül'de Pojani'de İtalyan ilerlemeleri tekrar durdurulur. 18 Eylül'de kıyı boyunca İtalyanların kısmi saldırıları püskürtülür. Güney çizgisinde Bergt'in güneybatısındaki sırtta düşman saldırıları püskürtülür.

18 Eylül Roma'da Agenzia Stefani bir not yayımlar. Notta diyor ki: "İtilaf ve Birleşik Devletler açıkça barışa hazır olduklarını ve aynı zamanda bu barışın inşa edilmesi gereken temel dayanaklarını açıkça gösterdiler." Bu noktalarda, Avusturya notu özellikle yanlış olan bir kelime söylemiyor. İtalyan iddiaları ile ilgilidir. Bunlar, şimdiye kadar Avusturya'nın altında bulunan İtalyan yerleşimlerinin serbest bırakılması ve aynı zamanda İtalya'nın güvenliği için vazgeçilemez şartların gerçekleştirilmesi ile ulusal birliğin yerine getirilmesini içermektedir. Avusturya Hükümeti, bütün bu Mütteliklerin birleştiği diğer genel ve özel amaçları olduğu kadar, bu özel amaçları da tanıdığını göstermediği sürece, İtalya, mücadeleyi terk etmeyecektir.

12 Eylül'de Viyana'dan alınan haberde; düşük muharebe faaliyeti devam etmektedir. Valona'nın düşman hava kuvvetlerinin saldırıları Avusturya-Macaristan hava kuvvetleri tarafından başarıyla önlenir. 28 Eylül'de Arnavutluk savaş alanında, Ohri'nin batısındaki Avusturya-Macaristan askerleri Bulgarlar tarafından ele geçirilen savunma bölümünde düşman saldırılarına el koyarlar. 29 Eylül'de Arnavutluk kıyısında ve Berat'ta İtalyan girişimleri başarısız olur.

3 Ekim'de Viyana'dan alınan haberde Arnavutluk'ta, Bulgar cephesindeki olaylar nedeniyle zorla Avusturya-Macaristan kuvvetleri geri çekilir. Sonuç olarak Berat, savaştan düşmanın eline geçer. 4 Ekim'de Avusturya-Macaristan'ın savaş cephesinin yeniden düzenlenmesi, ilerleyen düşmanın planlı müdahale etkisi olmaksızın gerçekleşir. 2 Ekim tarihinde, düşman deniz kuvvetleri iki saat süreyle şehri ve Durazzo limanının büyük bölümünde yaklaşık 30 üniteyi bombalar.

7 Ekim'de Viyana'dan alınan haberde; Arnavutluk'ta tekrar Skumbi'de savaş devam ederken eski Sırbistan'ın güney sınır bölgesinde büyük bir mücadele yoktur. 9 Ekim'de Arnavutluk'ta, Fransız ve Sırp askerleri Avusturya-Macaristan askerlerinin tahliye ettiği Elbassan'a girerler. Güney Alt Sırbistan'da her hangi bir mücadele görünmemektedir. 10 Ekim'de İtalyan süvarilerinin Skumbi'de geçiş denemesi başarısız olur. 12 Ekim'de Arnavutluk'ta Avusturya-Macaristan'a ait ana kuvvetlerin kesintisiz geri çekilmesiyle bağlantılı olarak Skumbi'den geri çekilir. Mistrowitza düşman tarafından işgal edilir. Nisch ve Leskovac arasında savaş devam etmektedir. 13 Ekim'de Arnavutluk'ta dönüş yürüyüşü talimatlara göre devam eder. İpek bölgesinde güçlü bando-treni kendini hissettirir. Nişasta birkaç gün süren savaştan sonra düşmana bırakılır. 14 Ekim'de geri çekilen Arnavut birliklerinin, yeniden yapılanma ve milis mücadelesiyle hayatta kalmaları gerekmektedir. Nisch'in kuzeyinde, sivil nüfusun da içinde bulunduğu mücadele sürmektedir. Morawa Vadisi'nde özellikle güçlü düşman tazyiki hissedilmektedir. 15 Ekim'de Avusturya-Macaristan askerleri tarafından boşalan Durazzo İtalyanlar tarafından işgal edilir. Arnavutluk ve Sırbistan'daki hareketler, düşmanla herhangi bir önemli temas kurmadan devam etmektedir. 17 Ekim'de Arnavutluk'ta Tiran'ın kuzeyinde savaşlar az da olsa devam etmektedir.

18 Ekim'de Viyana'dan alınan haberde Arnavutluk'ta büyük bir mücadele yokken Batıda ve güneydeki Morawa vadisinde Sırp saldırıları başarısızdır. 20 Ekim'de Arnavutluk'ta Avusturya-Macaristan ordu hareketleri önemli bir rahatsızlık olmadan gerçekleştirilir. Güney Morawa'nın her iki tarafında düşmanın saldırıları kesilmiştir. Zajecar Sırplar tarafından işgal edilir. 22 Ekim'de Arnavutluk'ta, Mati Nehri'nde yakın çatışmalar yaşanmaktadır.

25 Ekim'de Viyana'dan alınan haberde; Kuzey Arnavutluk'ta daha fazla koruma ve milis kuvvetleri yer almaktadır. Sanjak Novibazar'da İtilaf Devletleri askerlerinin hâkim olduğu yerlerde grubun geri çekilmesiyle takviye edilen Navaros'a varılır. Kragujevac'ın güneyi, Morava'nın iki yakasında ve Zlatowo Planina'da, Avusturyalı-Macar ve Alman birlikleri, düşman taburlarını işgal ederek başarılı bir şekilde savaşmıştır. 26 Ekim'de Arnavut savaş alanında bir mücadele yaşanmaz. 28 Ekim'de Merkez Adriyatik'te güvenlik güçleri ile güçlü milis kuvvetleri arasında çatışmalar vardır. Birliklerin Sırbistan'dan geri çekilmesi düşmandan etkilenmeden gerçekleşmiştir. Kragujevac'ın sadece kuzeyinde çarpışma küçük aralıklarla devam etmektedir. 29 Ekim'de Arnavutluk'ta artçı birlikler Alessio'ı tahliye etmiştir. Orina sınırında yine sükûnet devam etmektedir. 30 Ekim'de Arnavutluk'ta Avusturya-Macaristan kuvvetlerinin artçı kuvvetleri savaşmak için sadece birkaç grubu vardır.

3 Kasım'da Viyana'dan alınan haberde İtalyan savaş alanında Avusturya-Macaristan savaş grupları ateşkes anlaşması nedeniyle düşmanlıklarını durdurmuştur. Ateşkes koşullarının ilanı ayrı ayrı gerçekleşmektedir. İtilaf Devletleri ile Avusturya-Macaristan arasında ateşkes imzalanmıştır. Düşmanlar 4 Kasım Pazartesi günü 3 Kasım'da yapılacak Ateşkesin koşullarını Salı günü açıklayacaktır.

7. SONUÇ

Balkan savaşları sonunda Osmanlı Devleti'nden büyük devletlerin yardımlarıyla bağımsızlığını kazanan Arnavutluk I. Dünya Savaşı'nı henüz kendi devlet teşkilatını ve ordu sistemini kuramadan yaşamaya başlamıştır. Balkanlarda özellikle Arnavutluk ve çevresinde İtalya'nın öteden beri gelen emelleri yer almaktadır. Ayrıca Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun Pan Slavizm politikası doğrultusunda Bosna-Hersek ve çevresinde emelleri yer almaktadır.

Bu çerçevede I. Dünya Savaşı Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun malum nedenden dolayı Sırbistan'a savaş açması sonrasında doğal olarak Sırbistan ve hâkim olduğu yerler ile Karadağ bölgesine, Adriyatik kenarına denizden ve karadan ordu birliklerini sevk ederek savaşmaya başlamıştır. Buraya

Almanya'da müttefiki için, Ekim 1915'ten sonra Bulgaristan, 1916'dan sonra Yunanistan, İtalya, Fransa, İngiltere de kendi müttefiklerine yardım için Arnavutluk ve çevresine asker sevk etmiş ve savaşmıştır.

Ekim 1915'te, İttifak Devletleri'nin başarılı başlayan Balkan kampanyası Karadağ ve Arnavutluk'un Avusturya-Macaristan ordusu tarafından işgal edilmesinin ardından Şubat 1916'da sona erer.

Ocak 1916'da Avusturya-Macaristan kuvvetleri Arnavutluk'taki askerleri ve Arnavut topraklarının üçte ikisini ele geçirirler. Bir manifestoyla düşman olarak değil, bir dost olarak geldiklerini, Hıristiyanları ve Müslümanları koruduklarını açıklarlar.

Arnavutluk; İtalya, Karadağ ve Sırbistan gibi savaşan krallıkların ülkenin büyük yerlerinden işgal etmesini engelleyemez. Ülkenin birçok bölgesinde iç savaş benzeri koşullar hüküm sürmeye başlar.

Avusturya-Macaristan kuvvetleri Arnavutluk'taki gücünü 1918'e kadar sürdürür. Bu zaman diliminde güç-stratejik hesaplamaların yanı sıra altyapı, sağlık ve sosyal politika açısından çabalarda bulunur şekillendi. Böylece, Şubat 1916'da askeri yönetim, "toprak barışı" nı, kan intikamını ortadan kaldırır, Arnavut dili ve yazımını önem verir. Bütün bu çabalar Arnavutluk'taki İtalyan etkisini azaltmak içindir. Ancak bütün eylemler Arnavutlar tarafından kabullenilmemişse de Arnavutların silahlarının müsadere edilmesi, kendi kaderini tayin etme umutlarını azaltmıştır.

Bu süre zarfında Arnavutça yasaların tek resmi dilidir. Kamu yönetiminde istihdam için temel şart Arnavut dilinin konuşulmasıdır. Avusturya-Macaristan Dışişleri Bakanlığı tüm Arnavutluk yerleşim alanlarının birleştirilmesini talep eder. Arnavut dilini standartlaştırmak için bir komisyon kurarlar. Zorunlu eğitimin tanıtımına paralel olarak yüzlerce okul oluşturulur. Nüfusla işbirliğini kolaylaştırmak için Arnavutluk'un Avusturya Macaristan askerlerine yönelik kurslar düzenlenir. Arnavut halkının ulusal bilincini artırmak için Arnavut bayrakları ve milli bayramlar Avusturya tarafından açıkça arzu edilir. Köprülere, hafif demiryollarına ve karayollarına on milyonlarca kron yatırılır. İnşaat çalışmalarına 100 000 Avusturya-Macaristan askeri katılır. Avusturyalılar geri çekildiğinde, Arnavutluk'un devlet bütçesi fazla verir şeklindedir.

Arnavutluk'ta İşkodra, Elbasan, Tiran, Durazzo gibi yerlerde Avusturya Macaristan birliklerine karşı savaşılmıştır. Bu cephelerde Arnavutları değil kendi ülkelerinde buraları için savaşan askeri kuvvetler görülmektedir. Savaş'ta 1916 yılından itibaren buralarda Avusturya- Macaristan birliklerinin hâkimiyeti yer alırken savaşın sonuna doğru İtalyan birliklerinin hâkimiyeti yer almıştır. Arnavutluk'ta savaş İtalya ile Avusturya-Macaristan arasında, daha sonra da İtilaf Devletleri ile Avusturya-Macaristan arasında yapılan ateşkes antlaşmaları ile son bulmuştur.

KAYNAKÇA

Ordu Raporları:

Alman Ordu Raporları, 1914-1918, Berlin.

Avusturya Ordu Raporları, 1914-1918, Viyana.

Bulgar Ordu Raporları, 1914-1918, Sofya.

İtalya Ordu Raporları, 1914-1918, Roma, Milan.

Macaristan Ordu Raporları, 1914-1918, Budapeşte.

Yunanistan Haber Raporları, 1914-1918, Atina.

Sırbistan Haber Raporları, 1914-1918, Belgrad, Niş.

Eserler:

Elena Kocaqi, (1916). **Die Administration Albaniens von Österreich- Ungarn 1916-1918**. In : Infopress. 12 November.

Etschmann, Wolfgang ve Schmidl, Erwin, (1997). **Albanien im Ersten Weltkrieg: Spielball von Machtinteressen**. In: Österreichische Militärische Zeitschrift XXXV. Jg., Heft 5 (September/ Oktober 1997). Wien. S. 545-554.

Kerchnawe, Hugo, (1928). **Die Militärverwaltung in den von den österreichisch-ungarischen Truppen besetzten Gebieten**. Wien.

Lindita, Arapi, (2005). **Wie Albanien albanisch wurde Rekonstruktion eines Albanienbildes**, Tectum Marburg. [ISBN 3-8288-8918-2](https://doi.org/10.1007/978-3-8288-8918-2), S. 167.

Nicolo, Mariano San, (1918). **Die Verwaltung Albaniens durch die k.u.k. österreichisch-ungarischen Truppen in den ersten zwei Jahren der Besetzung des Landes an der Hand der ergangenen Befehle**. Zum Amtsgebrauch bearbeitete Sammlung der vom Höchsten Kommando in Albanien erlassenen Verordnungen normativen Charakters. Wien.

Veith, Georg, (1922). **Der Angriff auf Durazzo (Februar 1916)**. Provisorische Darstellung. In: **Zeitschrift Militärwissenschaftliche und Technische Mitteilungen**, Jg. 1922, 1., 2. und 3./4. Heft. Wien.